

Berilo Jugoslovanskega odbora iz Italije

BOZZOVICCA

POŠILJA : IVAN UČENIKOV - KAIRO RUE MANSHAET EL MAHRANI ŠT. 5

Srednji vzhod

Št. 57

14. februarja 1943.

ZA NALAŠČ - ZA INAT

Pri nekaterih narodih, zlasti tistih, ki so geografsko pomaknjeni v južne predele našega planeta, naletimo zelo pogostokrat na neko svojevrstno modrost, ki izraža svojo silo, moč, inteligenco, oblast in sploh vse tisto, kar daje in urejuje medsebojne odnose, s pridevkom "nalašč" - "za inat". Posebno v krogih skromnega duhovnega obzorja, v krogih takozvanih zabušantov in neprijateljev dela, v krogih protežirancev in malkontentov, je ta modrost postala načelo in najvišja oblast, proti kateri ni priziva.

V čem je bistvo tega velikega zla, pred katerim tudi naš narod ni bil obvarovan? Vsak načrt, vsak zamisek, vsako delo, ki je izšlo iz najidealnejših pobud, pride pri tej vrsti ljudi na zainatsko tehtnico. Tu se ne ocenjuje predlog sam, načrt, zamisek kot tak, pač pa je prvo vprašanje, kdo je tisti nesrečni urednik tega dela. Torej najprej osebno vprašanje, potem šele stvar kot taka. Če je osebnost, ali cela vrsta osebnosti na indeksu zainatstva, potem je delo že v naprej obsojeno v koš. N.pr. vsemogočni te ne vpraša, ali bo tvoja zamisel skupnosti koristila, ali bo tvoj načrt domovini koristen, niti kakšni so učinkoviti uspehi, ki jih tvoj načrt obljublja. Vse to je postranskega pomena. Glavno je, od koga in od katere strani zadeva prihaja. Kdo je utemeljitelj, kdo zagovornik tvojega načrta, to je prvo vprašanje. Če je utemeljitelj, ali njegov zagovornik na indeksu, potem so to "xy posla", torej za nič in spadajo v koš. Če je nekdo pomoti dal povoljno sodbo, je treba pogoniti vse sile v pogon, da se tudi najkoristejše delo zapiše smrti. Mogočnik se ne vpraša, ali pa lahko tudi zagovarja svojo odklonitev. Ne, zanj čuta odgovornosti ni, ker ga v največ slučajih na tako odgovornost tudi nihče ne kliče.

In vendar bi morali napeti vse sile, da v

današnjih najusodnejših dneh za ves naš narod, to zlo izkoreninimo do dna. Da ga zavržemo in onemogočimo ne samo v vrstah bednih domišljavcev, delamržnežev in zabušantov, pač pa v prvi vrsti na tistih mestih, kjer se kuje in jekleni naša bodočnost. Zainatstvo mora brez sledu izginiti iz vrst poštenih in delavoljnih ljudi! Zainatstvo, ki ubi ja naše duše, ki mori vsako inicijativo, ki kuje mračne misli in ustvarja nejevoljo, ki stavlja zapreke našemu pohodu naprej, to zainatstvo mora enkrat za vselej dol s piedestala vsemogočnosti! To zainatstvo je bilo demobilizirano v vrstah naših četnikov, ki poznajo eno samo zapoved: SLUŽITI DOMOVINI! Ali za nas ne velja ta ista zapoved? Da, velja za vsakogar in za vse!

Zato razorožimo svoje mračne duše, ki so polne zainatstva, škodoželjnosti in misli, kako te bom "udesil" in užitek kako sem te "udesil". Zainatstvo nima mesta v današnji borbi za naš obstanek! Kdor svojega duha ne more očistiti te strašne podedovane naloge, naj spakuje svojo prtljago in osrečuje z modrostjo zainatstva ljudi, ki z našim osvobojenjem in z našo prihodnostjo nimajo nobene zveze. Tako bo vsaj pasivno poslužil svoji domovini. Mi pa, ki smo se naučili v teh letih strahote tudi še vse drugih odповіdi, nam ne bo težko gledati v vsakem svojem tovarišu, v vsaki njegovi misli in vsakem njegovem delu, iskrene in idealne pobude. Temu njegovemu naporu bomo posvetili vse svoje misli, vse svoje napore, da ga razumemo in z vso strogostjo homo ocenili njegov načrt, njegove zamisli z občutkom in zavestjo odgovornosti, ki jo imamo pred narodom in zgodovino. Le tako naše delo, samo taka naša ravnanja nam bodo ustvarjala avtoriteto, nam bodo bistrile poglede naprej in nam pomagale, da prebrodimo tudi največje težkoče in zapreke.

Zato, bratje, zavržimo modrosti "zainatstva"! Porušimo krivega boga, ki nam mnogo-krat jemlje vid in ki nas peha v ravnanja, ki jih narekujejo zavist, škodoželjnost, osebni egoizmi, maščevalnost itd. Velika bo nesreča bednega emigranta, ki je vso svojo emigrantsko dobo preživel v tuhtanju in naklepih, kako bi najudanejši molil svojega zainatskega moloha, kajti to zainatstvo bo strašno, če ga bo morala domovina izreči, ko boš prilezel do njenih meja: Da te za nalašč ne more sprejeti pod svojo streho, ker ji "zanalašč" nisi služil, kakor je to od tebe zahtevala.

ZADNJI ZDIHLJAJI FAŠIZMA

Medtem ko je Hitler v svoji krvavi zgodovini obkrožen s stalno gardo sokrincev, ki so postali že podrejeni bistveni del njega samega, je Mussolini v tem oziru čisto drugačen. Hitler je surov, barbarski, domišljav in brezmejno okrut, Mussolini pa je Italijan od pleše do kurjih oces. Posebno je, kakor vsi romanski diktatorji strahovito bojzljiv in še bolj ljubosumen. Njegova osebna slava sloni stalno na lončenih nogah, zato se strahovito boji vsakršne konkurence svojega okolja. Kakor hitro zasluti, da bi mogel nekdo razbiti njegove lončene noge, požene v nemilost celotno garnituro. V teku njegovega dvajsetletnega paševanja se je to nešteto-krat dogodilo. Fašistovski tisk je take purge opravičeval s potrebo izvežbanja ministrov in pri tem večkrat javnosti povedal, da bo Mussolini na to način izvežbal vso "smetano" italijanskega naroda.

Pa še neko drugo značilnost kaže rimski diktator. Medtem, ko se je Hitler 10 let zadovoljil z mestom državnega kanclerja, je Mussolini v tem oziru bolj pohlepen. Navadno je vedno sebi rezerviral po pet do šest najboljših ministrskih stolčkov.

Po zadnji purgi 6. tm. se je zopet vsedel na stolček ministrstva zunanjih zadev, s katerega je spodil svojega zeta grofa Ciana. Z njim so odšli Bottai, Grandi in drugi. Purga je bila temeljita in popolna.

Svetovna javnost se radovedno sprašuje, kakšni si bili razlogi, da se je Mussolini zopet odločil za stare metode. Nekateri mislijo, da se je to zgodilo samo na pritisk Nemčije. Že pred tem je Mussolini spodil načelnika generalnega štaba Cavallera.

Nam izgleda da, je poleg nemškega pri-

Danes imamo še vsi dovolj časa in prilike, da se končno izpametujemo in se že vendar enkrat streznimo. Za nikogar ne more biti izgovorov in domovina bo vse take jalove izgovore zavrgla in to s polno pravico. Vsak korak ki je bil storjen s kakršnimkoli namenom in s kakršnimkoli uspehom bo prišel na tehtnico. Pazimo zato, da ne bo postavljen na zatožno klop tvoj "za inat", s katerim si se bohotal v senci piramid ali pa na svetih tleh obljubljenе dežele.

Vse še lahko popravimo, če temeljito pre-sejemo svoje mračne duše.

tiska bilo še nekaj mnogo važnejših razlogov, da se je Mussolini zopet raztegnil v svojem monopolu vladanja italijanskemu narodu.

Po znani konferenci brezpogojne predaje v Casablanci in po popolnem uničenju laškega kolonijalnega imperija, kakor tudi v sredi nepretrganega bombardiranja Italije in vseh tistih dogodkov, ki se približujejo, je moral Mussolini prekriti ogromne razpoke v samem fašizmu z novimi fanfaronadami. Nujno je bilo potrebno ohromelemu in bankrotskemu fašizmu vbrizgati še zadnjo dozo dinamizma.

Po izkrcanju zaveznikov v Severni Afriki in po polomu Rommela pri El Alameinu, so pričela nevarna valovanja po Italiji, ki so načela fašistovsko peščeno stavbo. Mussolini je poskušal, da bi s pomočjo italijanske ljudske stranke in drugih, ne posebno nasprotnih političnih skupin v Italiji, zakrpal razbito avtoriteto, ali se mu to ni posrečilo. Oba diktatorja sta se že večkrat poslužila in tudi našla take pomoči. V Italiji je pomoč odrekla. Stari strankarski voditelji stoje trdno v rezervi in samo čakajo, kdaj njihova ura udari. Do sedaj so fašizem podpirali, rušili pa ga niso nikoli. Ko pa se bo pogreznil mu bodo zmagoslavno stopili za vrat in se proglasili za zmagovalce na notranji italijanski fronti. Ob zadnji Mussolinijevi purgi so naslutili, da je nastopila zadnja predsmtrna faza fašizma, zato so mu tudi odrekli. Pregnanci Ciano, Bottai, Grandi & compagnia bella bodo najbrže poskušali s skoki alla Darlan, med njimi bo verjetno tudi nekaj laških antifašistovskih zaplotnikov, ali poskus z Darlanom je pokazal in dokazal, da so taki preskoki ne samo nēmoralni, pač pa tudi vratolomni in da zavezniški stvari mnogo bolj škodujejo, kakor pa koristijo.

Kaj pa sedaj, "mein Führer"?

Predzadnji tedem je g. Oliver Lyttelton, britanski minister za proizvodnjo, v Birminhamu izjavil tole: "Jekleni obroč okrog Hitlerjeve Evrope se počasi zapira. Ta obroč je skovan od zavezniških sil v treh velikih območjih - ruske armade na vzhodu, sile generalov Alexandra in Eisenhowerja na Srednjem vzhodu in v Afriki in končno bojne ladje britanske vojne mornarice od Gibraltara do Murmanska. Ključ tega obroča je Bizerta. Ne preostaja drugega kakor da se ključ v ključavnici obrne. Ko se bo to zgodilo bo obroč "sklenjen".

Spomnimo se raznih izjav Hitlerjevih, Goeringovih, Göbbelsovih in drugih nacističnih voditeljev.

Ta je rekel, da bo vojske konec 1941, drugi, da bo konec 1942, oni, da niti eno angleško letalo ne bo preletelo nemške meje, sledeči zopet, da bodo nemške podmornice popolnoma prekinile tovorni promet med Ameriko, Anglijo in Afriko; ruske armade so popolnoma potolčene, nemško letalstvo bo Anglijo primoralo na kolena... itd. itd.

Same izjave in prerokovanja, ki se niso izpolnile. Nasprotno Zedinjeni narodi so v ofenzivi. Kaj pomeni to? Takozvana "blitzkrieg" strategija Nemcev, s pomočjo katere so hoteli priti do hitrega zmagovitega konca vojne, se je popolnoma izjalovila. Dalekovidni politiki in vojaki zaveznikov so se bili pa odločili za vojno na "dolgo stezo". To pa iz dveh razlogov: 1- ker niso bili pripravljeni za hiter in učinkovit protiudar; in 2- ker so sovražniku prepustili ogromna območja, kar ga je omamilo in je v svoji objestnosti čisto prezrl, da drvi v brezno, iz katerega se ne bo več izvlekel.

Dva glavna udarca ob koncu lanskega leta pomenita začetek konca nacistično-fašistovske slave. Prvi udar se imenuje El Alamein, drugemu je ime Staljingrad. Hitlerjeve kleščice so njega samega temeljito brenile po nosu. Laško cesarstvo je izginilo, 6 nemška armada pri Staljingradu je pobita ali zajeta. Rusi prodirajo v kotlini Doneca, Kavkaško armado pa čaka usoda 6. armade.

Kaj se bo sploh z nemško vojsko na Ruskem zgodilo, je še neznan. Sicer je pa šef sovjetske propagande g. Jaroslavski nedavno na moskovskem radiju izjavil tole: "Rusko vrhovno poveljstvo je izdelalo "načrt zmage", ki predvideva vse dele rusko-nemške fronte.

Ta načrt se bo kmalu uveljavil. Naj si Nemci zapomnijo, da je to kar se dogaja sedaj, le prvi korak!"

Nacistično-fašistovski prvaki pripovedujejo sedaj vse kaj drugega. Hitler se sploh ni oglašil na desetletnico nacizma. Mussolini operira s purgo. Nacisti jadikujejo češ, če bomo propadli, bo ves svet zboljševiziran. Krivi so nesposobni generali; letalstvo je preveč zaposleno na vzhodu, zato se ne more ubraniti angleških bombnikov. Rusko-finska vojna je bila največja ruska prevara. Pred seboj imamo sovražnika (Rusijo) ki je ena sama vojašnica in vojni arzenal... Zmagoslavne fanfare so utihnile, mesto njih cvilijo pogrebniče in žalovanja.

NEMŠKO LETALSTVO

Nemško letalstvo je odpovedalo. Pokazalo je sicer silne taktične uspehe, ali brez strateških vrednosti. Nemško letalsko premoč je zamenjalo zavezniško letalstvo. Zavezniški bombniki so porušili že obsežna industrijska prodročja v Nemčiji in Italiji. "Sterlingi" rušijo ponoči, podnevi pritiskajo "leteče trdnjave." Morala med prebivalstvom popušča.

Z "maščevalnimi akcijami" poskušajo Nemci dvigati strto nemško moralo. Njihovo bombardiranje Londona je imelo samo revanšni značaj. To pomeni, da je nemško letalstvo ohromelo in ni več sposobno za čisto vojaške akcije, pač pa samo še za maščevalne poiskuse.

Nemci so dokazovali, da je uspešno samo tako bombardiranje, pri katerem se teža bombe čedalje povečava. Ta teorija pa je sedaj v zavezniških rokah. Zavezniške bombe stalno rastejo po teži (imajo že take po 4.000 kg). Nemške bombe pa so zmeraj lažje. Proizvodnja letal narašča pri zaveznikih z dneva v dan in je že znatno prekoračila sovražnikovo proizvodnjo. V Tripolitaniji je osma armada dosegla popolno zmago z učinkovito pomočjo letalstva. Podobno je tudi v Rusiji, kjer so ruski letalci popolni gospodarji ozračja.

Vkljub vsemu lahko Nemčija še vedno zbere močno letalsko brodogve, vendar je njena moč danes že prešibka, da bi se borila istočasno v Severni Afriki, Rusiji in zahodni Nemčiji.

Ironija usode je, da trpi nemško prebivalstvo ravno od tistih naukov moderne vojne,

katerim so Nemci pripisovali največjo važnost.

PODMORNICE

Podmornice so izmed maloštevilnih sredstev tisti element, s katerim Nemci lahko pritijo in nadaljujejo vojno. Podmornice predstavljajo vse upe in nade današnje že nekoliko razgrizene nemške vojne mašinerije.

Dosedanji poveljnik nemškega podmorniškega brodogoja, admiral Karel Doenitz je bil imenovan za poveljnika celotne nemške vojne mornarice, namesto admirala Raederja, ki ga je Hitler postavil na hladno. Zadnje poročilo pravi, da bo ta admiral poveljeval tudi italijanski vojni mornarici.

Doenitz ima pred seboj troje nalog: 1. da razbije britansko vojno mornarico; 2. preseka zavezniške oskrbovalne linije; in 3. iztuhta kako bi preprečil prometno krizo, ki jo povzročajo potopitve obalnih ladij za prevoz nemških tovorov na vzhod. Njegov prednik, admiral Raeder v tem načrtu ni uspel. Nemške podmornice, čeprav so imele ogromne uspehe, niso izpodrezale britanskega pomorskega prometa. Nemško letalstvo pa je na morjih tudi odpovedalo.

Karel Doenitz je podmorniški strokovnjak, kakšna je njegova sposobnost poveljevanja nadvodnim edinicam, to pa ni znano. Vsekakor je zagrizen sovražnik Britancev in ne more pozabiti, da je bil v prvi svetovni vojni-angleški ujetnik.

Na razpolago ima dve možnosti: da pojstri podmorniško vojno, kar v prvi vojni ni uspelo, ali pa da požene v boj tudi nadvodne edinice. Pri obravnavi druge njegove naloge, je važna izjava namškega pomorskega strokovnjaka, ki je na radiu izjavil tole: "Za resno nadvodno borbo je nemška mornarica premajhna, da bi se postavila po robu britansko-ameriškem brodogoju. Edina možnost, da se nemška mornarica prebije skozi britanski obroč, bi bila, da posamezne nemške nadvodne edinice pod zaščito severne teme in slabega vremena-ogražajo britansko-ameriško brodogoje."

Britanci se seveda te nevarnosti v polni meri zavedajo. Uganka je, kaj je z nemškim nosilcem letal "Graf Zeppelin". Z gradnjo so pričeli že leta 1936. Angleži so za svojega "Ark Royal" rabili tri leta časa.

Nemčija je danes zaptra v evropski trdnjavi. Vsaka pomembnejša mednarodna izmenjava blaga je Nemčiji danes nemogoča. Zato bo napela vse sile, da na kakršenkoli

način prebije britansko blokado. Pri vseh svojih podrepnikih išče večše pomorščake in ladje, ali je odziv neznaten. Poleg tega pa je Nemčija zelo skromna v trgovski mornarici in ne more, tudi če bi hotela, vzdrževati primerne mednarodnega pomorskega prometa. S Švedsko n.pr. ne more izpolnjevati trgovske pogodbe, kakor je to bilo dogovorjeno. Za švedsko železno rudo bi morali Nemci dobavljati svoj premog. Ta promet vzdržujejo Švedi s 60%, sosedje s 30%, a Nemci s komaj 10%.

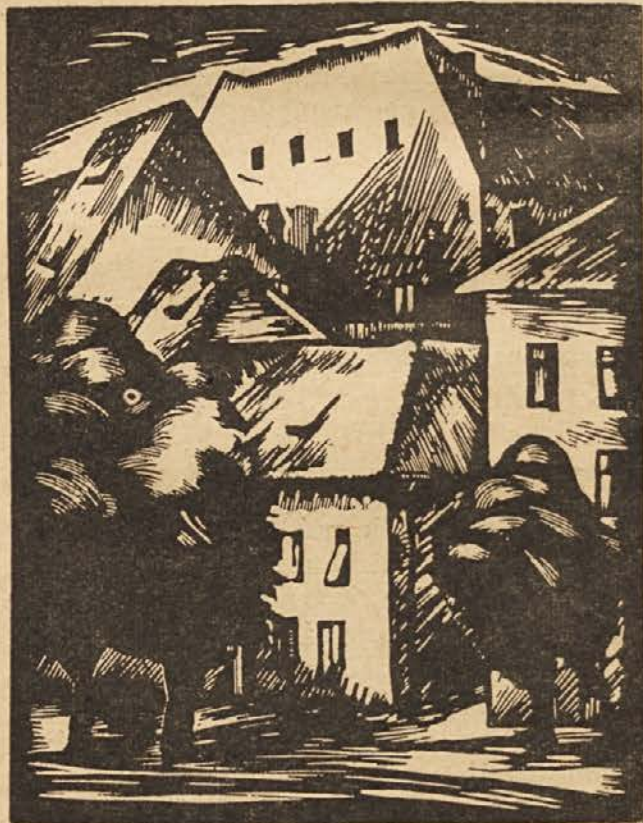
V francosko mornarico so Nemci vlagali velika upanja, ali "ta up je šel pod vodo..." Iz Sredozemskega morja os ne more nika mor, Gibraltar je na budni straži.

Doenitz so postavili pred veliko in težko nalogo. Časa pa ima proketo malo na razpolago. Odločiti se bo moral, kako naj vporabi svoje pomorske sile proti zavezniški ofenzivi, ki bo prišla čez morje. Najti bo moral sredstva, da zmanjša zavezniško tonažo in tudi sredstva, da poveča nemško.

Doenitzove naloge so ogromne in težke. Prihodnost bo pokazala, kako jih bo rešil

H.M.N.

**NAROČAJTE IN PODPIRAJTE
"ŠOTORSKO KNJIŽNICO",
BRANJE NAŠIH PROSTOVOLJCEV !**

DENAR, DENAR IN ŠE ENKRAT DENAR...

Stara vojaška modrost pravi, da je treba za vojno denarja, denarja in še enkrat denarja. Angleški finančni minister pa je pred kratkim dejal še tole: Poleg vojske, mornarice in letalstva je denar četrta vrsta orožja v moderni vojski. Tudi Hitler in njegovi pajdaši se dobro zavedajo te modrosti. Zlasti Mussolini ve, da vojne ne more voditi berač.

Angleški davkoplavevalec danes posebno občutno ve za resnico gornjega pregovora. Petdeset milijonov Angležev mora dnevno polagati državi po 14 milijonov funtov za vojne potrebe.

Kako se uporabljajo te ogromne vsote? V prvi vrsti seveda za nakup in izdelavo vojnega materiala. Te stvari pa niso poceni. Le poglejmo:

Vojna ladja tipe "Rodney" stane 7.750.000 funtov. Tank "Matilda" (28 ton) stane 20.000 funtov, "Valentina" 15.000 funtov, "Churchill" celo 29.000 funtov.

Navadna vojaška puška stane 7 funtov, vojaška uniforma pa 1.65 funta.

Najlepše pa dokazuje topništvo, koliko denarja gre v dim. Havbica stane 3.000 fun-

tov, vsak strel 8 funtov. Baterija šestih topov zmeče v zrak v treh minutah 1.700 funtov, če vsak top izstrelji po 12 izstrelkov v minuti.

Rušilec stane pol milijona funtov. Vsak top na njem pa 6.000 funtov. Torpedo stane 1.200 funtov. Rušilec porabi na poti iz Gibraltarja do Malte 500 ton nafte, kar stane 1.200 funtov. Korveta je cenejša, stane 150 tisoč funtov, medtem ko stane podmornica 250 tisoč funtov.

Najskromnejše lovsko letalo R. A. F. a stane 5.000 funtov, bombnik "Stirling" ali "Lancaster" pride na 27.000 funtov. Pri bombardiranju Kölna je bilo v zraku 1000 letal in z njimi 20 milijonov funtov.

Strojnica na letalu stane 120 funtov. Letalska 10 kilogramska bomba stane 8 funtov, taka od 110 kg pa 30 funtov. Tiste bombe po 450 kg so po 100 funtov, po 1800 kg pa po 350 funtov. Težki bombniki lahko nesejo s seboj 4 bombe po 1800 kg, kar znese za vsako letalo 1.500 funtov razstreliva. Pri bombardiranju Nemčije, pri katerem sodeluje 100 bombnikov zgrmi na prusijaške butice ničmanj ko 150.000 funtov vrednosti.

Ruske armade so bližju Harkova. Težki topovi že bruhajo svoj ogenj v predmestja. Bjelgorod in Volčansk sta v ruskih rokah. Po padcu Harkova je Rusom odprta pot do Dnjepra in Kijeva. V dolini Doneca se Rusi približujejo mestu Gorlovka. Z zavzetjem tega mesta bo nadaljnih 250 tisoč nemških vojakov obkoljenih. Pri Rostovu je neka druga nemška armada v veliki nevarnosti. Obala Azovskega morja do Aktari proti jugu je popolnoma očiščena v dolžini 150 km oziroma polovica poti med Rostovom in prehodom pri Kerču. Če bo šlo tako naprej se lahko zgodi, da Nemci izgubijo kar so 1941 osvojili.

CESARSKI BALON SE JE RAZPOČIL

S padcem Tripolitanje in s popolno zasedbo Libije se je razpočil balon Mussolinijevega afriškega cesarstva. Po svoji površini je bil imperij dvanajst in pol krat večji od britanskega otočja.

1. ERITREJA

Eritreja je bila prva italijanska posest v prekomorskih deželah. Zasnovala je to kolonijo družba Rubattino, od te družbe pa je država kupila ozemlje in iz njega ustanovila kolonijalno posest.

Kmalu nato so Lahi prišli v spor z Abesinijo. Prva laška ekspedicija je imela nekaj uspehov in z Negušem je bil podpisana poseben pakt. Ali že kmalu potem je izbruhnila nova vojna, v kateri so bili Italijani strahovito potolčeni pri Amba-Alagi in pri Adui (1896). Nova laško-abesinska pogodba je na domestila prejšnjo in ozemlje Eritreje se je zmanjšalo na prvotni obseg vse do 1.1936.

2. SOMALIJA

Ob koncu 19. stoletja so se Italijani vgnježbili v Somaliji, ki leži južnovzhodno od Abesinije. Sama zasedba tega ogromnega nerodovitnega in divjega ozemlja je nalètela na velike težkoče. Vkljub temu so Lahi prišli v območje Indijskega oceana. Glavno mesto Mogadiscio se je kmalu razvilo v pomembno pristanišče za trgovino z bombažem, kavo in kožami. Mogadiscio je tvoril tudi izhodišče za napad na Abesinijo 1.1936. Kakor Eritrejo, tako so tudi italijansko Somalijo zasedli v tej vojni Britanci.

3. LIBIJA

Zasedba dveh delov vzhodne Afrike pa ni mogla odvrniti italijanskih apetitov od tistih območij, ki so že dolgo dražila laški pohlep po tuji zemlji. To je bila Libija s Tripolitanijo in Cirenajko.

Italijani so, kakor že večkrat v svoji zgodovini, izkoristili trenotek, ko se je Turčija borila z velikimi težkočami doma in ni mogla zato svoje pažnje posvetiti svoji zunanji posesti. L.1911. so se Lahi nenadoma izkrcali v Tripolitaniji.

Po junaškem odporu so bili Turki prisiljeni podpisati 1.1912 z Italijo pogodbo, po kateri so prepustili Libijo Lahom. Domačini Arabci pa so z odporom nadaljevali vse do leta 1932, ko so jih Grazianova grozodejstva prisilila h kapitulaciji. Libija je po svoji površini trikrat tako velika kakor Italija.

4. DODEKANEZ

L.1912. so Italijani zasedli Dodekanez, to je Rhodos in ostale otoke v tem predelu. Lahi so jih zasedli z lažjo, da jih bodo zopet izpraznili, kar se pa do danes še ni zgodilo. Otočje šteje 12 otokov. Rhodos okrog 37.000 prebivalcev.

5. ABESINIJA

L.1936. so staroabesinsko cesarstvo zasedli Italijani. Abesinci so se hrabro borili, ali proti tankom, letalom in strupenim plinom niso mogli ničesar opraviti. Po zavzetju Abesinije je Mussolini združil Abesinijo z Eritrejo in Somalijo in ustanovil "italijansko vzhodno Afriko" ter proglasil italijansko cesarstvo. Viktor Emanuel je postal kralj in cesar. Abesinija se je osvodila in je ponovno v vojni z Italijo in osjo.

6. ALBANIJA

Zadnja žrtev nenasitnega laškega pohlepa je bila Albanija. Samostojna država po letu 1913 s površino 27.000 kv km in z enim milijonom prebivalstva, je postala Albanija leta 1925 "zaveznik Italije" proti Jugoslaviji. To pa Italije ni motilo in je za Veliko noč 1939. leta z orožjem napadla Albanijo.

ZA TISKOVNI SKLAD "BAZOVICE" so darovali: Ema Kranjc P.E. 10.-; Milka Lukežič 70.-; Marija Kralj 10.-; Polda Mozetič 60.-; Ema Gorkič 50.-; Aleksandra Ferletič 30.-; Franciška Saksida 25.-; Pelikan Karla 50.-; Anica Beltram 50.-; Marija Lasič 50.-; Ivanka Lasič 50.-; Paula Silič 50.-; Albina Martelanc 30.-; Marta Mozetič 50.-; Karlota Leon 30.-; Antonija Lavrin 50.-; Ivanka Koglot 30.-; Ludvik Gregorič 50.-; Vida Beltram 30.-; Milena Saksida 100.-; Viktorija Pahor 25.-; Pavla Cotič 50.-; Berta Mozetič 50.-; Milka Žižmond 50.-; Slavica Kerševan 50.-; Marija Černe 50.-; Milka Čuk 50.-; Alma Čuk 50.-; Marija Kosta 10.-; skupno P. Eg. 126L.

V SKLAD "ŠOTORSKE KNJIŽNICE" so prispevali: Merljak Ivan P.Eg. 25.-; N.N. 50.-; Mikelj Danila 50.-; N.N. 60.-; skupno P.Eg. 185. Vsem darovalcem prav iskrena hvala! **ŠTEV. 7 "ŠOTORSKE KNJIŽNICE" IZIDE KONCEM TEDNA.**

S slovenske zemlje:

Umrl je Nikola Tesla

V New Yorku je umrl znanl iznajditelj in Edlsonov sodelavec Nikola Tesla, ki je ustvaril na področju elektrike 900 iznajdb in odkritij.

Nikola Tesla se je rodil 10. julija 1856 v Smiljanu pri Gospiću v Liku. Šolal se je na realki v Rakovcu pri Karlovcu, potem je šel na tehniko v Gradcu, od tam pa v Prago, kjer je študiral matematiko, fiziko in mehaniko. Študije je zaključil leta 1881. Kmalu pa ga je povedla pot dalje po svetu. Prišel je v Budimpešto, kjer je sprejel namestitev pri odtonni telefonski družbi. Kmalu pa ga je povedla pot dalje po svetu. Prišel je v Pariz, kjer je bil takoj uslužben pri kontinentalni Edisonovi družbi, iz Pariza pa je odpotoval v Ameriko, naravnost v Edisonov laboratorij. Njegovi uspehi na področju električne razsvetljave so bili namreč že tedaj tako veliki, da so obrnili nase pozornost Thomasa Alve Edisona.

V Edisonovem laboratoriju je delal Tesla do leta 1886. Potem pa je ustanovil lastno družbo, v kateri je delal poskuse z izmeničnimi toki visoke napetosti. Leta 1891 je dovršil stroj, s katerim je lahko proizvajal do 50.000 izmen v sekundi na primarni tuljavi. Kmalu nato je zaslovel po svojem transformatorju, svojem dinamju in svoji žarnici.

Glavni pomen znanstvenega in tehničnega dela Nikole Tesle je v odkritju načina proizvajanja, svojstev in uporabe polifaznih struj ter v vprašanju prenosa električne moči na daljavo.

Nadaljnja odkritja genialnega pokojnika se nanašajo na struje visoke napetosti in velike frekvence. S konstrukcijo prvih strojev za proizvodnjo električnih struj vi-

samo obogatilo tehnično področje elektrike. Z njegovim delom je bilo znatno razširjeno in poglobljeno splošno teoretično znanje o elektriki sploh. Zaradi tega se blesti njegove ime v prvi vrsti med imeni mož, katerim dolgujeta znanost in tehnika zahvalo za svoje velike uspehe.

Tesla je bil častni doktor mnogih univerz, med drugim pariške Sorbone in univerze v Pragi. Leta 1939 je bil v Beogradu ustanovljen zavod Nikole Tesle in v zvezi s tem tudi posebna kolejna. Sadove svoje genialnosti je Nikola Tesla z zadoščenjem motril, saj je bil do poznih let nenavadno čil, prožen in ustvarjalen. A marsikatero dognanje izumiteljskih sposobnosti tega »modernejšega čarovnika« bode v pravi meri izkoristila šele pokolenja, ki pridejo za nami.

Ivan Vavpotič

Ljubljana, 12. januarja.

Z Ivanom Vavpotičem, ki je umrl danes v ljubljanski bolnišnici, je izgubila slovenska umetnostna kultura enega svojih reprezentantov. Umrl je slikar visokih kvalitiet in široke razgledanosti, neumoren delavec na področju likovne umetnosti, vnet posredevalec med umetnostjo in občinstvom. Njegova smrt je prišla nepričakovano kakor tolike velike stvari v življenju.

Novica o smrti akademskega slikarja Ivana Vavpotiča, ki so je bliskovito razširila po mestu, je globoko odjeknila med prebivalstvom, saj je bil Vavpotič še pred dnevi čil in zdrav in ga je smrt dohitela skoraj nepričakovano.

Dne 6. t. m. se je Ivan Vavpotič verjetno močno prehladil. Napadel ga je močan kašelj, nakar je z glavobolom nastopila tudi vročina. Bolezen se je naglo slabšala. Dne 9. t. m. so nezavestnega prepeljali v splošno bolnišnico, na oddelek za notranje bolezni. Zdravniki so ugotovili vnetje desnega srednjega ušesa.

Ivan Vavpotič se je rodil 21. februarja 1877 v Kamniku. Leta 1897 je dovršil gimnazijo v Novem mestu. Ni šel — kakor drugi — na univerzo, da bi se bil pripravil za kak »donosno« poklic, sedel je nagibu svoje nadarjenosti in se odločil za tisto prezirano umetnost, o kateri je takrat začela pisati mlada generacija s Cankarjem in Zupančičem. Od leta 1897 do 1899 je študiral na umetnostni akademiji v Pragi. Študij v središču češke umetnostne kulture je bil odločilen za ves Vavpotičev razvoj in do neke mere za ves značaj njegove umetnosti. S Prago in s češko umetnostjo je bil tesno povezan tudi mnogo pozneje. Leta 1900 in 1901 je študiral v Parizu na Ecole du Louvre in delal v stoljeju češkega rojaka Alfonza Muche, leta 1902 se je izpopolnjeval na Dunaju leta 1903 in 1904 je delal pri slovečem češkem mojstru Hynalsu v Pragi in postal leta 1905 učitelj risanja na odtonni Strakovi akademiji. Čeprav ga je Praga vezala čustveno in umetniško, nato pa tudi rodbinsko, se je vendar

že leta 1906 odločil za domovino. Sprejel je mesto na idrijski realki. Toda šolsko delo ga ni moglo navdušiti. Nasranil se je v Ljubljani in se posvetil svobodnemu umetniškemu delu. Dolga leta je sodeloval v Narodnem gledališču in prispeval k razvoju naše inscenacije. V Ljubljani se je živahno udeleževal vsega umetnega in sploh kulturnega življenja. Bil je funkcionar naših umetniških združenj, član raznih žirij itd. Ni mnogo umetnikov, ki bi si tako kakor on prizadevali, da bi se po poti organizacije in samopomoči izboljšal socialni položaj slovenskega umetnika. Za tako delo ga vzposabljal njegov lahko bi rekli, realistični pogled na življenje.

Zdaj je Ivan Vavpotič dokončal življenjsko pot. Njegova smrt bo užalostila vse, ki so ga poznali. Pot njegovega življenja — težka in trudna pot slovenskega umetnika — pa bo v naši umetnosti zgodovina za vedno zaznamovana z uspehi njegovega vztrajnega in ponosnega dela.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega povelništva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, odsek v Ljubljani, je izrekli naslednje sodbe: proti

1. Voljčaku Josipu, očeta Jakoba in matere Gajdova Neže, rojenemu 12. XII. 1922 v Brusnicah in tamkaj bivajočemu, železničarju;

2. Zupančiču Avguštinu, očeta Franceta in matere Kos Franciške, roj. 28. IV. 1922 v Mali Dobrovi pri Stični in tamkaj bivajočemu, železničarju;

3. Rifečinu Francetu, očeta Franceta in matere Rajer Marije, roj. v St. Petru 14. VII. 1903 in tamkaj bivajočemu, železničarju, proti vsem v begstvu,

Vidmarju Alojzu, neznanega očeta in matere Vidmar Neže, rojenemu 1. VI. 1914 v Vrtači pri Semiču in tamkaj bivajočemu, delavcu, v zaporih,

Skušku Slavku, neznanega očeta in matere Franciške Skušek, roj. v Gornjem Lakencu 9. X. 1925 in tamkaj bivajočemu, v begstvu,

Verdniku Karlu, očeta Valentina in matere Verdnik Marije, roj. 12. XII. 1905 v Slapem, bivšemu jugoslovanskemu orožniku v begstvu,

Iz teh razlogov je sodišče proglasilo za krive pripisanih jim zločinov in jih kot takšne obsodilo v do smrti ječo.

Zaplomba imovine upornikov

Zaplomba se vsa premična in nepremična imovina brez izjeme, lastnina upornika Hribernika Frca živ. Jakoba in Terezije Demšar, roj. na Koroški Bati 17. julija 1913 in bivajočega prej v Ljubljani, Celovška cesta 50,

upornika Medveščka Rudolfa Jožefovega, roj. v Gorici 21. februarja 1908 in bivajočega prej v Ljubljani,

upornika Romavha Petra pok. Petra in pok. Ivane Hafner, roj. v Admontu 20. maja 1898 in bivajočega prej v Ljubljani, Podlimbarskega ulica št. 27,

upornice Kos Leopoldine, neznanega očeta in Kos Josipine, roj. v Idriji 6. novembra 1889 in bivajočega prej v Ljubljani.

Pavel Lapaine †

Idria je zgubila moža, ki ji je bil v čast in ponos. Včeraj smo sporočili kratko vest, da je tam umrl g. Pavel Lapaine, ugledni in zelo spoštovani trgovec.

soke napetosti v velikem slogu je Nikola Tesla v teoriji in tehniki pripravil polje za Marconijevo epohalno odkritje brezžične telegrafije.

Tesla je dosegel mnogo patentov, ki se nanašajo na vse panoge elektrotehnike. Njegovi patenti obsegajo komutatorje za dinamno za električne žarnice, za regulatorje dinamičnih strojev, za elektromagnetne motorje z izmeničnimi strujami, za prenos električne sile, za termomagnetni motor, za piro-elektromagnetni generator, za žarnice s pospešeno izmenično strujo visoloh napetosti itd. itd. S Teslovim študijem, njegovimi rezultati in iznajdbami pa se ni

DRAŽA MIHAILOVIĆ ODLIKOVAN. Iz Londona poročajo, da je general De Gaulle odlikoval z vojnim križem generala Draža Mihailovića. Glavni stan borečih Francozov je ob tej priliki izjavil tudi tole: Ta legendarni junak, ki simbolizira domoljubje, ni nikdar prestal z borbo v svoji zaslužjeni domovini. S pomočjo svojih rodoljubov Draža Mihailović stalno vznemirja sovražnika in se z vsemi sredstvi pripravlja, da mu zada smrtni udar ob času osvobojenja.

NAJVEČJI PAVELIČEV ZLOČIN. Pavelić in njegovi razbojniki so napravili že toliko zločinov, da v resnici ne moremo oceniti kateri je največji. Svetovno javno mnenje je zadnji njegov zločin označilo kot prvenstven, pri katerem so njegove tolpe z zračnim napadom popolnoma uničile mestece Miholjac. Poročila pravijo, da je to Paveličevo početje izvršeno zato, ker se je prebivalstvo uprlo paševanju njegovih zločincev. Miholjac je danes samo še kup ruševin in ogromen grob številnega tamkajšnjega prebivalstva.

POŽIGALCI IN ROPARJI SO ZOPET SPLAVALI NA POVRŠJE. Pri zadnji "purgi", ki bo menda tudi zadnja ostala je prišel zopet na površje znani požigalec in ropar Francesco Giunta, ki je 13. julija 1920. s svojimi tolovaji zažgal slovenski "Narodni dom" v Trstu in pomoril še danes neznano število slovenskih ljudi. Mussolini se je tega svojega bandita precej časa sramoval, posebno takrat ko se je še priliznjeno laskal Jugoslaviji. Sedaj je to kriminalno pošast zopet postavil na ministrski stolček, kar najboljšo kvalificira kvaliteto laške verolomne vlade.

PODREPNIKE GLAVA BOLI. Iz Madjarske, iz Romunije in Bolgarske prihajajo precej čudne vesti. Zmagoslavni pohodi ruskih armad so povzročili v vseh teh državah precejšen glavobol. Tako poročajo iz Budimpešte, da g. Horty, regent Madjarske kraljevine prav resno išče zvez z nekaterimi politiki, ki so svoječasno "za vsak slučaj" odšli v tujino. Posebno bi se ta gospod rad zlahtal z Amerikanci. Tudi iz Romunije prihajajo vesti, ki pravijo, da je romunska bojaželjnost zaradi ogromnih izgub na ruski gronti močno popustila. Baj je sam brat romunskega diktatorja Mihael Antonescu zbežal v Turčijo. Nekateri glasovi pa pravijo da je tja namenjen tudi sam diktator, da bi s pomočjo Turkov poskušal skleniti z zavezniki premirje. Te vesti so najbrže nekoliko prezgodnje, niso pa popolnoma neverjetne. Tudi v Bol-

gariji se simpatije za os močno ohlajajo. Sicer so v zadnjih tednih poklicali v vojsko nove rezerviste, vendar to na pritisk Nemčije in pa iz strahu pred zavezniško invazijo v Tracijo.

Na več mestih Bolgarije je prišlo do spopadov med kmeti in caristi.

HRVAŠKI MARŠAL KVATERNIK - BEGUNEC. Iz Londona poročajo, da je bivši hrvaški vojni minister maršal Kvaternik, ki je pred kratkim podal ostavko, pobegnil v hribe v Sloveniji, kjer se skriva. Ostavko je pa baje podal radi tega, ker sta dva hrvaška bataljona, ki sta vežbala in dobila vso opremo v Italiji za rusko fronto, dezertirala.

NEMIRI NA HRVAŠKEM NARAŠČAJO. Svicarski listi poročajo, da nemiri na Hrvaškem stalno naraščajo in da so uporniki zavzeli že več hrvaških mest in vasi. V Bihaću so ustanovili uporniki poseben odbor, kateremu na čelu stoji baje neki Tito, ki je bil svoječasno v španski mednarodni brigadi. Isti viri poročajo tudi, da je v tem odboru tudi nekaj vidnejših srbskih in slovenskih zastopnikov. Gibanje takozvanih "zelenih kadrovcev" je čedalje živahnejše in sami ustaši potrjujejo, da imajo z njimi mnogo posla.

SLOVENSKI ČETNIKI ZAVZELI LESCE. Poročajo, da so slovenski četniki pred nekaj dnevi obkolili vas Lesce pri Bledu in jo v naskoku zavzeli. Pri tem so pobili večje število nemških vojakov, zaplenili 38 železniških vagonov, 1 oklopni vlak in 2 tanka.

FANFARONADE.- Za časa angleškega napredovanja v Tripolitanijski so Angleži zajeli laško lovsko eskadrilijo. Ti junaki so se uradno pohvalili, da so sestrelili 37 zavezniških lovskih letal, da so verjetno zbili nadaljnjih 16 letal in poškodovali 36 letal; skupno torej nič manj ko 88 letal so ti "zračni vitezi" zaveznikom onesposobili. Točni angleški podatki pa so ugotovili, da so Angleži v navedenem času skupno izgubili 18 letal, tri letala pa so bila poškodovana. V vsemu torej 21 letal. Ta junaška laška eskadrilija je kar štirikrat pomnožila svoje "zmage" in to tudi v slučaju, da bi to bila edina laška eskadrilija, ki je v tem času operirala na vsem Srednjem vzhodu in Sredozemlju. Zopet nov rekord laških laži.

IZ SV. LUCIJE poročajo, da je 13. t. m. umrla znana in srčno dobra gospa Matilda Vuga, roj. Ivančič.